

Jamtli strategiplan 2015 – 2018 *Antagen av Jamtlis styrelse 20141124*

Inledning

Jamtli styrdokument

Stiftelsen Jamtli verksamhet regleras dels av lag och dels av ett antal styrdokument. Mest grundläggande bland de senare är *stadgarna* som ursprungligen fastställdes 1973. I ändamålsparagrafen fastslås stiftelsens huvuduppgifter:

§ 1

Stiftelsens ändamål

Stiftelsens ändamål är att förvalta stiftelsens samlingar och markområden och hålla dem tillgängliga för allmänheten. Stiftelsen skall inom i huvudsak Jämtlands län bedriva och främja kulturminnesvård och museal verksamhet liksom annan därmed förenlig och närstående kulturell verksamhet. Stiftelsen äger även, då så befinnes lämpligt i egen regi eller genom särskilt bildat organ, genom uthyrning eller annorledes affärsmässigt utnyttja de byggnader varöver stiftelsen äger förfoga.

Stiftelsen Jamtli är i lagens mening en insamlingsstiftelse. Vi ”samlar in pengar” genom att ingå samarbeten med omvärlden – naturligtvis särskilt med våra stiftare – samt genom intäktsskapande verksamhet.

Samarbetet med våra stiftare regleras genom att stiftelsen ingår ett *uppdragsavtal* med stiftarna – Region Jämtland-Härjedalen (tidigare Jämtlands läns landsting), Östersunds kommun, Jämtlands läns konstförening och Heimbygda – för varje politisk mandatperiod. Det utpekar överenskommen utvecklingsriktning och grundprinciper för verksamheten under en kommande 4-årsperiod. Uppdragsavtalet korresponderar med innehållet i den *regionala kulturplanen*.

Strategiplanen är stiftelsens plan för hur vi vill förverkliga våra ambitioner, som bland annat framgår av uppdragsavtalet med stiftarna. Strategiplanen fastställs av stiftelsens högsta organ – styrelsen – och är huvuddokumentet som verksamheten planeras och drivs utifrån under en mandatperiod.

Varje år skrivs *årsavtal* mellan stiftelsen och regionen respektive kommunen, som beskriver delmålet för det kommande året i relation till uppdragsavtalet samt vilket anslag som lämnas till verksamheten. Regionens och kommunens anslag täcker tillsammans kostnaden för ca en tredjedel av stiftelsens ekonomiska årsomslutning. Stiftelsen tar fram *verksamhetsplan* och *budget* för verksamheten där man kan läsa vad Jamtli planerar att göra under året för att bidra till att förverkliga strategiplanen, och där finansieringen i sin helhet presenteras. I Jamtlis *verksamhetsberättelse* inklusive *bokslut* redovisas slutligen hur det har gått för stiftelsen.

Stiftelsen Jamtli i en ny värld

När Stiftelsen Jämtlands läns museum bildades i 1973 var det helt i samklang med den tidens kulturpolitiska vilja i Sverige. I alla län i riket skulle det finnas läns museer som från statens sida förväntades vara en sorts förlängd kunskapsarm från de centrala ansvarsmuseerna i huvudstaden. Samtidigt förväntade sig länet att läns museet i samlingar och pågående dokumentation speglade varje hörn av ansvarsområdet och att (läns)museet levererade antikvarisk kunskap till fastighetsägare, myndigheter och invånare.

I dag måste vi forma vår verksamhet och bilden av denna så den passar till 2000-talets europeiska verklighet. Världen och Europa har förändrat sig grundläggande sedan 1970-talet med bland annat globalisering, konsumtionssamhällets och individualiseringens utveckling samt den informationsteknologiska revolutionen. Dessa förändringar har också betydelse för museerna. På europeisk nivå utvecklas stiftelsens förutsättningar fortfarande och nu inte minst i ljuset av den europeiska huvudstrategin Europa 2020. Europeiska Unionen förtydligar målen för kulturpolitiken vilka relateras mycket till andra politikområden (näringslivsutveckling, social sammanhållning och integration samt kompetensutveckling) och Nordiska Rådet ansluter sig till detta tänkande.

Sverige har sedan 2008 stegvist implementerat en ny kulturpolitik där Riksdagen mycket tydligt har markerat exempelvis att den enda reella skillnaden mellan statliga, regionala, kommunala och andra museer är huvudmannaskapet. I övrigt är det museer allihop! Det här kan läsas som en signal till oss om att ingen riktigt tar ansvaret för oss eller att vi är på en kulturpolitisk marknad i konkurrens med alla andra museer och för den del alla andra kulturinstitutioner och kulturutövare.

Jamtli väljer att se denna utveckling som en utmaning där ökad självständighet och ansvar ger möjligheter för bredare och mer strategisk utformad verksamhet. Vi har sedan länge varit igång med en process mot en ny formulering av vår roll, som bygger på de kompetenser vi faktiskt har och utvecklar i relation till en ständigt pågående omvärldsanalys.

Symboliskt valde vi 2008 att ändra namnet från Stiftelsen Jämtlands läns museum till Stiftelsen Jamtli. Nu lämnar vi Läns museernas Samarbetsråd. Stiftelsen Jamtli har under ett antal år satsat på verksamhetsutveckling inom områden som på olika sätt ändrar stiftelsens innehåll och verksamhet samt på sikt också bilden av stiftelsen. Till det hör framför allt satsningen på att utveckla kulturarvs pedagogik på nordisk och europeisk nivå genom NCK, det nära samarbetet med Nationalmuseum samt satsningarna i vår egen region.

En starkare stiftelse

I den utveckling som redan är på gång och som förmodligen kommer att intensifieras behöver Stiftelsen Jamtli bli *starkare*. Jamtli ska generera större inkomster på egen hand, och få större spridning i sina intäktskällor. Stiftelsen har som ambition att utveckla sig mer i riktning av att vara en intressant modell för *offentlig-privat samverkan*, skapa *fler inkomstkällor* innanför och utanför regionen samt *öka egenkapitalet*.

Stiftelsen Jamtli kan fortsätta att vara en stor resurs för mindre aktörer, men då är det viktigt att vi försäkras fortsatta medel – i nuvarande storlek - från stiftarna. I det internationella arbetet är Stiftelsen Jamtli den institution i regionen som förmodligen hunnit längst, och vår kompetens på det området kan få enorm betydelse för länets internationalisering inom olika områden till exempel livslångt lärande, mobilitet och kulturpolitik.

Stiftelsen blir i ökad omfattning en koncern som med eget varumärke driver Jamtli men dessutom har en rad dotterbolag. Vid ingången till strategiplansperioden finns fem sådana: Härjedalens Fjällmuseum AB, Jämtland Teknikland AB, Världsarv Ragundadalen AB, The Nordic Centre of Heritage Learning and Creativity AB och Restaurang Hov AB. Förmodligen är ytterligare ett eller två på gång. Stiftelsen satsar gärna – och det finns alltid förväntningar om att vi ska hjälpa till här och där och överallt – men vi vill göra det i ett ömsesidigt förpliktande samarbete med andra och i en form som minimerar risktagandet för stiftelsens kärnverksamhet – alltså besöksanläggningen Jamtli och vår regionala basverksamhet.

Resurser i den sociala ekonomin

Jamtlis verksamhet vilar på en genom många år utvecklad anda av samarbete och samverkan med andra aktörer, något som inte alltid uppmärksammas av omvärlden. Jamtlis roll i den sociala ekonomin måste bli mer synlig så att Jamtli kan attrahera flera samarbetspartners och så att denna roll kan få det erkännande – politiskt och verksamhetsmässigt – som den förtjänar.

Jamtlis många vänner inom hembygdsrörelsen bakom *Heimbygda*, inom *Jämtlands läns konstförening* och i *Jamtli Gynnare* har en särskilt viktig funktion som resurs i Jamtlis verksamhet. Dessa föreningars medlemmar är en resurs på flera olika sätt, både genom engagerat volontärarbete i Jamtlis tjänst, och som referensgrupper för pågående och framtida Jamtliprojekt. Dessa resurser kan och måste ytterligare utvecklas genom att vi stimulerar till högre medlemstal och en ökad andel aktiva. Vägen framåt går genom att bidra till att aktivitetstimmar i än högre grad blir till kvalitetstimmar för deltagarna med rätt kombination av livskvalitet, känsla av gemenskap och dialogpräglad lustfyllt lärande.

Förväntade huvudinitiativ 2015-2018 och prioriteringar

Stiftelsen arbetar med fyra synliga ”flaggskepp” som i princip alla satsningar centreras kring att vara förutsättningar för, stödja, utveckla eller exploatera. Det handlar om satsningar på *besöksanläggningen Jamtli*, på att skapa än mer *regional samverkan*, på att förverkliga *Nationalmuseum Norr* samt på att göra *NCK än mer etablerat* i den Norden och Europa. Som grund för att bedöma vilka insatser Stiftelsen Jamtli kan göra för dessa fyra områden kommer överväganden kring långsiktig *egenfinansiering*, *kompetensutveckling* och *delaktighet* vara avgörande. Denna strategiplan innehåller därför ett antal verktyg som ska bidra till att vi kan arbeta i den andan. Till dessa hör affärsplansutveckling på utvalda verksamhetsområden och stor satsning på utveckling av frivilligsektorn.

Strategiplanens väg från tankar till styrdokument

Framtagandet av denna strategiplan har varit en process:

- september 2013	Uppföljning i halvtid av strategiplan 2011-2014 och diskussion av huvudinriktning för kommande plan med styrelse och museiledning
- oktober 2013-januari 2014	Landsantikvarien beskrev huvudstruktur för kommande strategiplan
- februari 2014	Museiledningen utvecklade utkast med inriktning och förslag till verksamhetsmål
- mars-maj 2014	Museets avdelningar utvecklade förslagen till verksamhetsmålen ytterligare
- maj-juni 2014	Museiledningen fastställde förslag
- september 2014	Styrelsen behandlade förslag till strategiplan
- november 2014	Museiledningen fastställde reviderat förslag
- november 2014	Fackliga företrädare behandlade förslag till strategiplan
- november 2014	Styrelsen fastställde strategiplan 2015-2018

Processen har varit omfattande och kan kännas lång, men det är nödvändigt att strategiplanen – ”Jamtlifamiljens bibel” – är väl förankrad, att vi inte har glömt något, att våra stiftare känner sig nöjda och att den slutgiltiga planen är operationell.

Henrik Zipsane
Landsantikvarie

1. Europeisering

Besöksmålet Jamtli

- Jamtli deltar i europeiska nätverk (AEOM, LLOAM, Nordisk Fri)
- Jamtli skapar kompetensutveckling och kvalitetshöjning genom utbyte med andra länder i Europa inom kulturarvsområdet, företrädesvis för byggnadsantikvarier, rekvisitamedarbetare, pedagoger, marknadsförare och medarbetare inom jordbruket
- Jamtli undersöker möjligheterna att skapa ett europeiskt forskningsprojekt kring Överhagdalsbonaderna (strontiumisotopanalys)
- Konserveringsverksamheten (härunder den preventiva) följer utvecklingen i resten av Europa genom att söka deltagande i europeiskt projekt
- Jamtli utvecklar praktikerbetet kring europeiska Erasmusstudenter
- Jamtli skapar ett projekt för att utveckla volontärverksamheten

Regional samverkan

- Jamtli initierar ett arkeologiskt policyprojekt med europeiska kolleger om ”etniskt tolkningsföreträde”
- För Region Jämtland-Härjedalen i samverkan med Welsh Government driver Jamtli ett projekt med utbyten för Jamtlis icke-antikvariska medarbetare
- Jamtli söker och deltar i projekt för ökad minnesstimulering genom kulturarv
- Jamtli deltar i ett europeiskt fredsprojekt med utgångspunkt i karolinerna, i samarbete med Jämt-Trönderska Karolinerföreningen
- Jamtli och bolagen utbyter idéer kring entreprenörskap med andra institutioner genom att söka ett projekt inom Kreativa Europa

- Jamtli bolag ingår vart och ett i minst ett europeiskt projekt under strategiplansperioden
- Nomineringsarbete för Döda fallet som European Heritage Label och världsarv genomförs och marknadsförs i Europa
- Nomineringsarbete för Överhagdalsbonaderna som European Heritage Label och världsarv genomförs och marknadsförs i Europa

Nationalmuseum Norr

- Jamtli följer och håller sig à jour med europeisk standard rörande samlingsförvaltning
- Jamtli samverkar med europeiska konstmuseer kring utställningar, till exempel Blaaifarveværket i Modum, Moderna museet i Modena och National Gallery i Dublin
- Nationalmuseum Norr-initiativet marknadsförs i Europa

NCK

- Jamtli deltar i europeiska nätverk i samverkan med NCK och regionen (EARLALL, Culture Action Europe, NEMO)
- Jamtli önskar att tillsammans med NCK samarbeta i tre europeiska projekt, exempelvis kring konstpedagogik och social sammanhållning
- Jamtli önskar att tillsammans med NCK samarbeta om utveckling och genomförande av kurser i kulturarvspedagogik i Europa

2. Miljö och energi

Besöksmålet Jamtli

- Jamtli undersöker möjligheten att bli miljöcertifierat
- Jamtli har minst en 100% elbil
- Jamtlis energiförbrukning minskas med 10% jämfört med 2014
- Jamtli undersöker möjligheterna för ytterligare miljöanpassning av Havremagasinet
- Jamtli har miljöklassade fordon för föremålstransport, kulturmiljöarbete och övriga transporter
- Miljövänliga och historiska arbetsmetoder används och sprids av Jamtlis jordbruk
- Miljövänliga och historiska arbetsmetoder används och sprids av Jamtlis byggnadsvård

Regional samverkan

- Jamtli uppmantrar miljöinitiativ i regionen, till exempel KomTek på Teknikland
- Jamtli går med i en solenergiförening som möjliggör byggande av en anläggning på Jamtli eller Teknikland
- Jamtli driver och utvecklar skolprogram med miljö- och energitema, eventuellt i samarbete med bolagen
- Jamtli blir en arena för, och skapar en testanläggning för, energiarbete i samarbete med andra aktörer
- Jamtli Vårmarknad fokuserar i ökad utsträckning på hållbar utveckling
- Jamtli skapar ett projekt som undersöker kulturmiljövärdens möjligheter att bidra till hållbar utveckling genom ett varsamhetsperspektiv (exempelvis kring vilka material som ska rekommenderas, olika sätt att räkna på vad som egentligen är miljövänligt et c)
- För en hög kvalitet av matutbudet i hela koncernen strävar Jamtli och dotterbolagen efter att så mycket som möjligt av det som serveras, ska vara ekologiskt och närproducerat

Nationalmuseum Norr

- Nationalmuseum Norr byggs på ett miljövänligt och energisnålt sätt. Materialval och tekniska lösningar ligger i framkant av miljövänligt byggande

NCK

- Jamtli verkar för att NCK initierar en kartläggning av pedagogiska program med hållbar utveckling/miljö som tema

3. Tillgänglighet, hälsa och livslångt lärande

Besöksmålet Jamtli

- HLO används för planering och utvärdering av nya lärandeprogram
- Genom forskning och kunskapsuppbyggnad möjliggörs ett kvalitativt tillgängliggörande av konstsamlingarna
- Ett projekt kring berättande skapas
- Volontärer engageras som statister och ny rekvisita förvärvas/produceras
- Lek & Lär-miljöer byggs/förstärks
- Service och bemötande på besöksanläggningen utvecklas, med särskild tanke på barn och barn tillsammans med vuxna. Här ingår också faciliteter som till exempel matsäcksrum
- Jamtli arbetar för att få större utrymmen för hårdrekvisita som jordbruksredskap
- Jamtli undersöker möjligheten att ha guidning inne och ute, på svenska och engelska, med hjälp av digital teknik via smartphones
- Jamtli har gratis wifi i Rentzhogsalen, kafét, receptionen, utställningarna, skattkammaren, Lignellsalen och vandrarhemmet
- Varje år avsätter Jamtli medel för att genomföra insatser för ökad tillgänglighet. Insatserna görs i samråd med brukarrådet och i enlighet med Jamtlis övergripande tillgänglighetsplan
- Jamtli fortsätter att skapa program för livslångt lärande, med särskilt fokus på barn och ungdom, unga vuxna, invandrare och den åldrande befolkningen
- Jamtli fortsätter att skapa angelägna, innovativa och kvalitativa utställningar och evenemang som anpassas till Jamtlis olika målgrupper under året
- Jamtli utvecklar metoder för hur man genom kulturarv och kreativitet kan förstärka EU:s utpekade ”basic skills”, det vill säga grundläggande kompetenser för att invånare blir anställningsbara och kan behålla anställning.
- Jamtli fortsätter att utveckla program för Skapande skola
- Jamtli deltar i RSM:s museipedagogiska strategigrupp
- Jamtli deltar i FRI:s olika temagrupper
- Jamtli utvecklar parkområdets attraktionskraft ytterligare

Regional samverkan

- Jamtli erbjuder årligen uppsökande skolprogram i länets skolor, och tar fram rekvisita till minst tre pedagogiska program.
- Jamtli tar ett ansvar för fortbildning av pedagogisk personal i bolagen.
- Jamtli utvecklar nya sätt att informera kommunerna om vilken verksamhet Jamtli utför i respektive kommun
- Den digitala tillgången till Jamtlis samlingar ökar
- Jamtli hjälper Heimbygda, hembygdsrörelsen och andra föreningar med kunskap om Leaderprogrammet
- Jamtli skapar projekt kring hantverk och konsthantverk/design som fortsättning på Kulturarvets hantverk
- Jamtli utvecklar regionalt samarbete kring dokumentation och guidning för volontärer
- Jamtli arbetar för att matutbudet på Jamtli och i hela koncernen ska passa människor med olika allergier, religiösa övertygelser etc
- Jamtli utvecklar samarbetet med Landsarkivet och Föreningsarkivet i den nya gemensamma expeditionen i Landsarkivhuset

Nationalmuseum Norr

- Nya konstpedagogiska metoder utvecklas i samarbete med Nationalmuseum och NCK
- Utställningar med samtida konst arrangeras i Exercishallen

NCK

- Jamtli uppdrar till NCK att leverera fortbildning i HLO till bolagen
- Jamtli önskar i samverkan med NCK att utveckla digital kulturarvspedagogik

4. Kultur och kreativa näringar

Besöksmålet Jamtli

- Ett butiksråd inrättas som tar fram fler produkter med kopplingar till Jamtlis samlingar och verksamhet
- Jamtli samverkar med olika utbildningar för att kunna ta emot elever inom till exempel hantverk
- Jamtli som Sveriges Julmuseum lockar nya turister till Östersund
- Besökstalen för Jamtli stabiliseras på en nivå mellan 190 000 och 200 000 besök per år
- Affärsplaner upprättas och implementeras för
 - o Historieland
 - o Vårmarknad
 - o Julmarknad
 - o Butik
 - o Kafé
 - o Vandrarhem
 - o Konservering
 - o Byggnadsvård
 - o Arkeologi
 - o Bildbyrå
 - o Visningar/program
 - o Lokaluthyrning

Regional samverkan

- Jamtli utvecklar metoder för gemensam marknadsföring tillsammans med bolagen
- Jamtli skapar nya samarbeten med andra aktörer i syfte att öka regionens attraktionskraft
- Tillsammans med hembygdsrörelsen och andra aktörer utvecklas Locknemagasinet och får 3-4 nya hyresgäster
- Jamtli ökar kunskapen om regionens kulturarv
- Jamtli erbjuder särskilda visningar av samlingar och föremålsmagasin till företagare och kulturhantverkare
- Tillsammans med bolagens VD och styrelser formuleras affärsplaner för delar av bolagens verksamhet
- Minst två nya regionala bolag etableras

Nationalmuseum Norr

- Jamtli arbetar för att hitta kommersiella möjligheter för andra aktörer i regionen genom en etablering av Nationalmuseum Norr

NCK

- Jamtli och NCK skapar ett strukturfondsprojekt kring kultur och kreativa näringar

5. Interkulturell dialog och social rättvisa

Besöksmålet Jamtli

- Samarbeten kring SFI, minnesstimulering och rehabilitering utvecklas med användande av många olika delar av Jamtlis verksamhet
- En tjänst som chef för stiftelsens volontärverksamhet inrättas för att stärka och utöka arbetet med volontärer
- Jamtlis volontärer ökar i antal jämfört med 2014 och bereds fler aktiviteter inom hela Jamtlis verksamhetsområde
- Jamtli Öppna Förskola arbetar för att nå fler med utländsk bakgrund
- Jamtli upprättar en utvecklingsplan för besöksanläggningen där vi inkluderar nya sociala och interkulturella perspektiv, med särskild tanke på unga på väg in på arbetsmarknaden, den åldrande befolkningen, flyktingar och invandrare
- Jamtli reviderar sin forsknings- och dokumentationsplan för hela stiftelsen och lyfter fram den interkulturella dialogen
- Jamtli upprättar en insamlingsplan för hela stiftelsen där den interkulturella dialogen lyfts fram
- Diariesystemet byts ut för att kunna ge medborgare och media god service
- Jamtli upprätthåller det höga antalet möten med skolklasser och når ut brett till länets skolor med angelägna teman
- Publikens delaktighet ökar i Jamtlis utställningsprojekt (audience development)

Regional samverkan

- Webb-tv-sändningar av föreläsningar på Jamtli görs till minst fyra andra orter
- Det undersöks om Jamtli genom till exempel webb-tv-sändningar kan vara en resurs för folkbildning genom folkhögskolor, studieförbund och vuxenskolor i regionen
- Kunskap om Jamtlis kulturmiljöarbete sprids via hemsidan
- Jamtli deltar i Grön omsorg tillsammans med LRF och Östersunds kommun
- Jamtli och bolagen tar emot lärlingar, praktikanter och människor med behov av arbetsträning
- Jamtli och bolagen skapar projekt kring flyktingar som volontärer
- Jamtli utvecklar nya möten med nya brukargrupper i samarbete med landsarkivet och föreningsarkivet i den gemensamma arkivexpeditionen

Nationalmuseum Norr

- Nationalmuseum Norr planeras för att vara en särskild resurs för unga på väg in på arbetsmarknaden, den åldrande befolkningen, flyktingar och invandrare

NCK

- Jamtli tillsammans med NCK deltar i utvecklingsinsatser som riktar sig till unga på väg in på arbetsmarknaden, den åldrande befolkningen, flyktingar och invandrare
- Jamtli önskar i samarbete med NCK att arbeta med projekt som handlar om audience development

